

در گفت و گو با پانا مطرح شد

سریال‌های تلویزیونی موثرترین ارائه دهنده الگوی رفتاری به مخاطب هستند

تهران (پانا) - عضو انجمن روانشناسی بالینی، فیلم و سریال را موثرترین شکل برنامه‌های تلویزیونی در ارائه الگوهای رفتاری به مخاطبان عنوان کرد و شبکه آی فیلم را آرشویی از علایق مردم در این حوزه دانست.

سعید ایمانی روانشناس و عضو هیئت علمی دانشگاه شهید بهشتی با طرح این مطلب که صحبت از الگوهای رفتاری و عادات مردم سخن از هنجارها و فرهنگ آن‌ها است، درباره نقش فیلم و سریال در آموزش راه و رسم زندگی به مردم گفت: جلوه‌های عینی و مصادیق قابل لمس این الگوها به صورت عکس، تصویر و فیلم در سینما وجود دارد. بنابراین این موضوع در فرهنگ و سازی جامعه بیش از اندازه می‌تواند خودش را نشان دهد؛ برخی تصاویری که از تلویزیون پخش می‌شود و به نمایش در می‌آید، بازخوردهای مثبت و منفی بسیاری در جامعه به وجود می‌آورد و اظهارنظرهای متفاوتی را سبب می‌شوند. این موضوع نشان می‌دهد که صدا و سیما اهمیت بسیاری نزد افکار عمومی دارد و حتی کسانی که تلویزیون نمی‌بینند بازخورد برنامه‌های آن را در شبکه اجتماعی دنبال می‌کنند.

وی افزود: آسیب‌ها و مسائلی در زندگی روزمره جامعه وجود دارد و این موضوعات اگر به شکل درست و کارشناسی شده پرداخته نشوند و نتوانند مفاهیم و موضوعات را به صورت دقیق بیان کنند چالش‌ها و مشکلات فراوانی را فراروی جامعه قرار می‌دهند؛ چرا که محصولات رسانه‌ای به عنوان یک انگاره ذهنی تصویرسازی می‌کنند و می‌شود گفت در افکار افراد می‌نشینند و منجر به بروز رفتار می‌شوند. کما اینکه تلویزیون برنامه‌هایی به مناسبت‌های مختلف مثل ایام عید یا ماه مبارک رمضان می‌سازد یا فشار، استرس، موضوعات و دغدغه‌های جدی که در جامعه وجود دارد را به اشکال مختلفی دنبال و بیان می‌کند و در این میان فرد در حین اینکه تصویر تلویزیونی می‌بیند، خودش را در آن موقعیت قرار می‌دهد. حال اگر راه برون رفت از چالش‌های مطرح شده را اگر بتوان به درستی نشان داد، فرد دقیقاً خواهد دانست که در جامعه باید چه رفتار و حرکتی کند که دچار آن معضل موردبحث نشود.

عضو هیئت علمی دانشگاه شهید بهشتی با تاکید بر لزوم تجربه‌های رفتاری در واکنش‌هایی که فرد در مقابل مشکلات دارد، تصریح کرد: اگر فردی رفتاری را بروز دهد که ناشناخته باشد، بازخوردش را نمی‌داند چیست و چون به صورت ملموس تجربه نکرده؛ فیلم و سریال‌ها الگوهای ذهنی فرد را تقویت می‌کنند.

ایمانی در پاسخ به این سؤال که اصولاً فیلم و سریال‌های امروزی چقدر در شکل‌گیری فرهنگ صحیح زیستن نقش دارند، گفت: با قاطعیت می‌توان گفت نقش مؤثر و مثبتی دارند، به شرطی که بتوان به درستی از آن استفاده کرد؛ یعنی مضامین و عناصری که در ساخت یک فیلم دخیل هستند باید منطبق بر الگوی فرهنگی جامعه باشد، اگر موضوعی بخواهد انتقال داده شود، باید بدون هیچ مسئله و بحثی و به دور از حاشیه بیان شود.

وی با مرور تاریخچه فیلم و سریال‌هایی که در سال‌های بعد از انقلاب اسلامی ساخته شده، این کارنامه را اینگونه ارزیابی کرد: از مجموع ارزیابی‌هایی که مرکز پژوهش‌های صدا و سیما با نظر سنجی‌هایی که انجام داده، استخراج کرده است، موضوعات مختلفی استنباط می‌شود و حتماً این نظر سنجی‌ها کمک می‌کند که فیلم‌ها و سریال‌هایی که ساخته می‌شود از روش‌های جدیدی استفاده کنند.

وی اضافه کرد: وقتی نگاه می‌کنیم فیلم‌ها و سریال‌ها در عین این که ممکن است سی‌الی‌چهل سال پیش ساخته شده باشند، مورد استقبال قرار می‌گیرند و فکر می‌کنم که غنای پرداخت و طرح بعضی از موضوعات اجتماعی در گذشته بیشتر و کامل‌تر بوده است.

عضو سازمان نظام روانشناسی و مشاوره با توجه به شرایط موجود، درباره کلیدی‌ترین موضوعی که یک سریال خانوادگی باید روی آن دست بگذارد، گفت: امروز جامعه ما دچار بحران‌ها و موضوعات متعددی است، چه در حوزه روان‌شناسی اجتماعی چه در حوزه جامعه‌شناختی. متأسفانه افراد در جامعه ما برای نحوه ارتباط برقرار کردن با همدیگر آموزش لازم را ندیده‌اند، این مسئله در ابعاد، سنین و گروه‌های سنی مختلف ظهور و بروز دارد. به این نحو که فرد در معاشرت با اطرافیان از گفت‌وگو کردن اهدافی دارد اما چیزی که بیان می‌کند با آنچه در ذهنش می‌گذرد، دو اتفاق متفاوت است. عدم ارتباط مناسب و احساس ضعف از این موضوع فرد را با مشکلاتی مواجه خواهد کرد. همه این‌ها به این بر می‌گردد که در شاکله فرد، مهارت‌های ارتباطی و نحوه گفتار صحیح و بروز آن چیزی که به عنوان خواسته ذهنی‌اش است، شکل نگرفته، توسعه پیدا نکرده و تربیت نشده است؛ لذا بعداً دچار مشکلات دیگری هم می‌شود، به ورطه‌ای از مسائل بزرگ‌تر می‌افتد و سقوط می‌کند. همین موضوع در روابط خانوادگی بروز زیادی دارد و می‌توان گفت برون‌داد به چه شکل اتفاق می‌افتد. به عنوان نمونه فردی درخواست طلاق می‌کند ولی وقتی از او پرسیده می‌شود که چه اتفاقی افتاده، در جواب می‌گوید: قادر به توضیح دادن نیستم، اما دیگر نمی‌توانم با این فرد زندگی کنم؛ این که - نمی‌توانم با این فرد زندگی کنم- ناشی از چیست؟ ناشی از این است که الگوهای رفتاری و گفتاری ما درست و صحیح نبوده و طی فرایند زمانی به ساختار خانواده آسیب وارد کرده، آن را سست و دچار چالش جدی کرده است، پس مهارت‌های ارتباطی یکی از موضوعاتی است که باید به آن بسیار توجه کنیم.

ایمانی ادامه داد: مسئله بعدی که از آن غفلت شده و فقط حرفش زده می‌شود بحث سواد رسانه‌ای است. امروز وقتی فردی که جلوی تلویزیون می‌نشیند، نمی‌اندیشد که آیا آن فیلمی که پخش می‌شود مناسب حالش است یا نه؟ آیا فهمی درست از آن فیلم و سریال نصیبش می‌شود؟ موضوعی که فیلم مطرح می‌کند، رفتار مناسبی نسبت به محیط پیرامون و افرادی که در آن قرار گرفته، نشان می‌دهد؟ این‌ها نکاتی است که ما برایش نیازمند آموزش جدی هستیم، هم برای فرزندانمان و هم برای آدم‌های بزرگتری که در این جامعه زندگی می‌کنند.

وی در پایان درباره شبکه آی فیلم به عنوان مهمترین شبکه‌ای که در زمینه فیلم و سریال فعال است، گفت: شبکه آی فیلم را به یک عنوان دیگر می‌توان آرشیو فیلم‌ها و سریال‌های قدیمی تلویزیون در نظر گرفت که بسیاری از آن‌ها هم خاطره انگیز هستند، هم اینکه بر اساس تقاضای مخاطب جدول پخشش را می‌چیند که این اتفاق خیلی خوبی است.